D41844

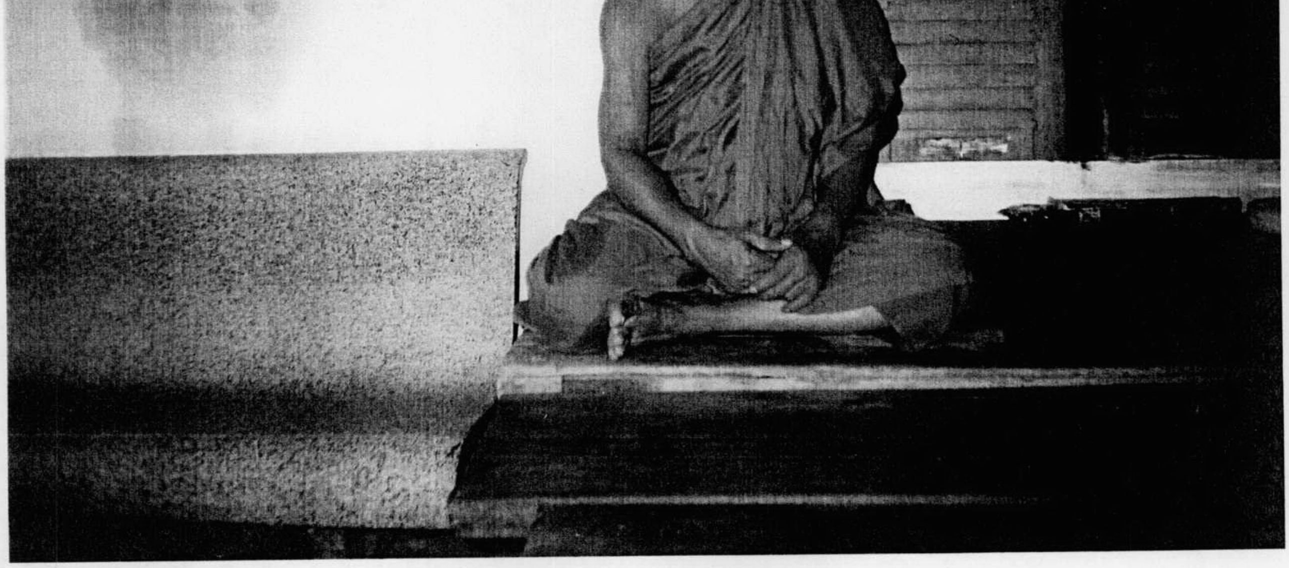

BAC/52

បទសម្ភាសន៍ជាមួយលោកមេគុណខេត្តកំពត ព្រះនាម អែម ជឿន ព្រះជន្ម៦៧វស្សា
គង់នៅវត្តជុំគ្រាល ភូមិជុំគ្រាល ឃុំជុំគ្រាល ស្រុកកំពត ទីរួមខេត្តកំពត
ថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥

សម្ភាសដោយៈ Ian Harris and Phala Prum

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

BAC/52

បទសម្ភាសន៍ជាមួយលោកមេគុណខេត្តកំពត ព្រះនាម អែម ជឿង ព្រះជន្ម៦៧វស្សា គង់នៅវត្តជុំគ្រាល ភូមិជុំគ្រាល ឃុំជុំគ្រាល ស្រុកកំពត ទីរួមខេត្តកំពត ថ្ងៃទី១៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥

សម្ភាសដោយៈ Ian Harris and Phala Prum

ផល្លាៈ ព្រះតេជគុណជម្រាបព្រះនាមព្រះតេជគុណ?

ជឿងៈ អាត្មា អែម ជឿង មេគុណខេត្តកំពត ។

ផល្លាៈ តេជគុណព្រះជន្មប៉ុន្មានហើយ?

ជឿងៈ អាត្មា៦៧ ។

ផល្លាៈ វត្តហ្នឹងគេហៅវត្តជុំគ្រាល?

ជឿងៈ វត្តជុំគ្រាល នៅឃុំជុំគ្រាល ស្រុកកំពត ខេត្តកំពត ។

ផល្លាៈ នៅពេលណាដែលព្រះតេជគុណក្លាយជាមេគុណ?

ជឿងៈ អាត្មាទទួលបន្ទុកព្រះសង្ឃខេត្តកំពត នៅឆ្នាំ១៩៨១ ។

ផល្លាៈ តេជគុណធ្លាប់មកបួសនៅវត្តហ្នឹងតែម្តង?

ជឿងៈ អាត្មាទៅបួសនៅភ្នំពេញវត្តខណ្ឌាឡោម រួចបានមកកាន់កាប់ព្រះសង្ឃនៅខេត្តកំពត ។

ផល្លាៈ នៅឆ្នាំណាតេជគុណ?

ជឿងៈ ឆ្នាំ១៩៨១ ។

ផល្លាៈ ព្រះតេជគុណវត្តហ្នឹងនៅជំនាន់ប៉ុល ពតគេយកធ្វើអីដែរ?

ជឿងៈ វត្តនេះជំនាន់ប៉ុល ពតជាកន្លែងកម្មករស្រែអំបិលស្នាក់នៅ ។

ផល្លាៈ នៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ដែលប៉ុល ពតចូលមកដល់កន្លែងហ្នឹង ព្រះចៅអធិការព្រះនាមអីដែរ តេជគុណ?

ជឿងៈ កែ ស៊ិន ។

ផល្លាៈ មានរូបថត កែ ស៊ិន នៅហ្នឹងដែរ?

ជឿងៈ មាននៅសាលាឆាន់ ។

ផល្លាៈ ព្រះតេជគុណគេជម្លៀសមកកាលហ្នឹងនៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ឬក៏នៅក្រោយ?

ផឿនៈ អត់ទេបែក១៩៧៥ ថ្ងៃទី១៧ ។

ផល្លាៈ អញ្ចឹងព្រះតេជគុណចាកចេញពីភ្នំពេញមក ព្រះតេជគុណនៅតែស្លៀកស្បង់ជីពរ?

ផឿនៈ ជាអ្នកបួស ។

ផល្លាៈ អញ្ចឹងទៅដល់ទូកមាស គេធ្វើយ៉ាងម៉េចទៅចំពោះព្រះតេជគុណ?

ផឿនៈ អាហ្នឹងគេឲ្យទៅនៅវត្តមួយ ។

ផល្លាៈ លោកច្រើនទេព្រះតេជគុណ?

ផឿនៈ លោកច្រើនណាស់ គេឲ្យប្រជុំ ។ លោកពីភ្នំពេញខ្លះ លោកនៅហ្នុងខ្លះ ។

ផល្លាៈ វត្តហ្នឹងវត្តអីគេតេជគុណ?

ផឿនៈ ដំនាក់ត្រយឹង ។ .

ផល្លាៈ នៅក្នុងការប្រជុំគេមានធ្វើអីខ្លះតេជគុណ?

ផឿនៈ គេឲ្យប្រជុំតែម្តង កម្មាភិបាលគេប្រជុំយើងតែម្តង ។ គេប្រាប់ថា គេរំដោះបានប្រទេសហើយ បើអញ្ចឹងអង្គការអត់ឲ្យមានអ្នកទំនេរទៀតទេ ។

ផល្លាៈ អញ្ចឹងគេស្នើព្រះសង្ឃទាំងអស់ឲ្យសឹកតែម្តង?

ផឿនៈ ព្រះពរ ។

ផល្លាៈ ក្នុងពេលហ្នឹងមានជំទាស់ដែរព្រះតេជគុណ?

ផឿនៈ គ្មានទេ គំនិតយើងចង់ជំទាស់ដែរ ប៉ុន្តែមានប្រជាជនយើងមួយចំនួនមកខ្សឹបប្រាប់ថា បើមិនសឹកគឺស្លាប់ឥឡូវហើយ ។

ផល្លាៈ នៅពេលហ្នឹងបន្ទាប់ពីថ្ងៃ១៧មេសា ឬក៏យូរបន្តិចតេជគុណ?

ផឿនៈ ដល់ខ្មែរក្រហមចូលភ្នំពេញ ។

ផល្លាៈ យូរដែរតេជគុណ?

ផឿនៈ ខ្មែរក្រហមចូលថ្ងៃ១៧ ដល់ពេលនេះគេឲ្យលោកសង្ឃចេញជម្លៀសព្រះសង្ឃចេញពីភ្នំពេញហើយ ។

ផល្លាៈ អញ្ចឹងពេលណាព្រះតេជគុណមកដល់ហ្នឹងប្រហែលជាថ្ងៃទីប៉ុន្មាន?

ផឿនៈ យូរណាស់ ពីរខែបានដល់ស្រុក ចេញពីភ្នំពេញមក ។ យូរណាស់យើងដើររហូត ។

ផល្លាៈ ព្រះតេជគុណអាចដឹងពីព្រះសង្ឃមួយចំនួនដែលនៅជំនាន់ហ្នឹងផ្ទើមៗដូចជាព្រះតេជគុណ ហួត តាត អីអញ្ចឹង ។

ធឿនៈ អាត្មាជម្រាប ថ្ងៃ១៧ មេសា រំដោះហើយហ្នឹង គេឲ្យចេញអស់ទូទាំងរាជធានីភ្នំពេញ តែគេទុកព្រះសង្ឃម្ភៃអង្គ យើងចេញដុតមកហើយបានគេតែងតាំងព្រះសង្ឃ បែបជាខែលទេ អាហ្នឹង ចាប់តាំងពីពេលហ្នឹងមកក៏ព្រះសង្ឃបាត់អស់មិនដឹងទៅណាទេ សម្តេច ហួត តាត, សូ ហាយ, តាគីម សូ, តាឃុន វ៉ាន់, តា សេក នាង បាត់អស់។ បាត់រកមិនឃើញផង មិនដឹងគេចោលនៅឯណា ។

ផល្លាៈ តេជគុណដឹងថា គេទុកព្រះសង្ឃហ្នឹងនៅឯណាដែរ?

ធឿនៈ កាលហ្នឹងគេទុកនៅភ្នំពេញ នៅវត្តខណ្ឌាឡោម ព្រោះពេលដែលគេចូលដល់ភ្នំពេញសម្តេច ហួត តាត និងឧត្តមសេនីយ (មាស សុចន) ហើយនិង លន់ ណុន អបអរសាទរខ្មែរក្រហម ។ សម្តេចហួត តាត លោកមានសង្ឃដិការតែពីបីខួសទេ គេអាត្មានៅចាំច្បាស់ព្រោះមានវ៉ាដ្យូស្តាប់ អត់មានទូរទស្សន៍មើលទេ ។ កាលហ្នឹងស្រីម្នាក់គេឡើងតវ៉ាគេថាគេរំដោះនេះគេគ្មានចរចាជាមួយបុគ្គលណាទេ ឈ្នះចុងកាំភ្លើង ។ ពីហ្នឹងមកសម្តេច ហួត តាត អីបាត់អស់ទៅ ហើយឧត្តមសេនីយអីហ្នឹងបាត់អស់ទៅ ។

ផល្លាៈ សម្តេច ហួត តាត លោកមានសង្ឃដិការថាម៉េចតេជគុណ?

ធឿនៈ លោកអបអរសាទរ ។

ផល្លាៈ លោកនិយាយថាម៉េច?

ធឿនៈ លោកមានព្រះអង្គការច្រើនណាស់ លោកថាលោកមានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ បានបងប្អូនខាងរំដោះហ្នឹងគេរំដោះប្រទេសកម្ពុជាឲ្យរួចផុតពីអណានិគមយើងហ្នឹងណា ។

ផល្លាៈ ហេតុអីបានគេរក្សាទាំងម្ភៃអង្គហ្នឹងទុកដោយសារហេតុតែយ៉ាងម៉េចទៅ?

ធឿនៈ យើងមិនដឹងទេ ប៉ុន្តែយើងសន្និដ្ឋានថា គេទុកជាខែលទេ ដើម្បីកុំឲ្យគេចោទទេ ។

ផល្លាៈ នៅក្នុងជំនាន់លន់ ណុល?

ធឿនៈ អត់ទេខ្មែរក្រហមរំដោះតើ ។

ផល្លាៈ តើពេលដែលព្រះតេជគុណបានបួសវិញហ្នឹងនៅឆ្នាំ៨១ ឬមុនហ្នឹង?

ធឿនៈ អាត្មាបួសឆ្នាំ១៩៨០ ។

ជឿន: ដំបូងបំផុតប្រទេសយើងនៅកើតសង្គ្រាមអនុញ្ញាតិឲ្យព្រះសង្ឃដែលមានវ័យចាស់ៗ ហា ហុកឡើងទៅបានបួស ។ ហើយគោលការណ៍របស់កនវណសិរ្សដំបូងបំផុតគឺយោលទៅតាម សង្គ្រាម ឲ្យតែអតីតបុព្វជិតទេដែលបួស ។

ផល្លា: នៅវត្តខណ្ឌឡោមអ្នកណាជាខប្បាយ៍?

ជឿន: សម្តេចសង្ឃ ទេព វង្ស ។

ផល្លា: នៅពេលហ្នឹងមានព្រះសង្ឃប៉ុន្មានអង្គដែលបំបួសឡើងវិញ?

ជឿន: គ្រប់ខេត្តទាំងអស់ មួយខេត្ត៧អង្គ ៣អង្គអីទៅបួស ។

ផល្លា: ប៉ុន្មានកាលហ្នឹង?

ជឿន: ច្រើនណាស់ មិនអាចដឹងបានទេ ចុះប្រមូលគ្រប់ខេត្តទាំងអស់ទូទាំងប្រទេស ។

ផល្លា: អញ្ចឹងព្រះតេជគុណក្លាយជាមេគុណខេត្តតាំងពីឆ្នាំ១៩៨១?

ជឿន: កាលជំនាន់នោះមិនទាន់មេគុណទេ ហៅថាប្រធានសង្ឃខេត្ត ។ ទូទាំងប្រទេសកាលនោះអត់ ទាន់មានអញ្ចឹងទេ សម្តេចសង្ឃរាជគេហៅថា ប្រធានសង្ឃមជ្ឈិម ។ ដល់១៩៩៣ បាន តែងតាំងជាមេគុណខេត្ត សង្ឃរាជក្លាយជាសង្ឃនាយក ។

ផល្លា: នៅវត្តហ្នឹងមេគុណតែងតែគង់នៅហ្នឹងតែម្តងតេជគុណ?

ជឿន: មិនប្រាកដទេ លោកធ្លាប់នៅកន្លែងណានៅកន្លែងហ្នឹងទៅ ។ អាត្មានៅកន្លែងហ្នឹងអាត្មាអត់ ទៅនៅកន្លែងណាទេ អាត្មានៅកន្លែងហ្នឹងតាំងពី១៩៨១មក ។

ផល្លា: អញ្ចឹងនៅមុនហ្នឹងទៀត ដូចនៅ១៩៧២ ១៩៧៣អីលោកមេគុណមិននៅកន្លែងហ្នឹងទេ?

ជឿន: អត់មានទេ ។ លន់ ណុល គ្រូ កែ ស៊ិន ហ្នឹងហើយនៅទទួលមេគុណស្តីទី ដល់១៩៧៥ គេយកគាត់ទៅសម្លាប់ទៅ ។

ផល្លា: តេជគុណដឹងពីមូលហេតុដែលគេយកព្រះតេជគុណ កែ ស៊ិន ទៅសម្លាប់ដែរ?

ជឿន: អត់ដឹងទេ អាហ្នឹងប្រជាជនក៏អត់ដឹងដែរ ព្រោះអត់មានអ្នកណាតាមដានទេ សូម្បីតែបង ប្អូនលោកគេមិនឲ្យតាមដានផង ។

ផល្លា: នៅបន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៩ តើមានរឿងអីកើតឡើងទៅចំពោះវត្តខាងធម្មយុត្តិ?

ជឿន: រំដោះ១៩៧៩ក្លាមធម្មយុត្តិហ្នឹងអត់ទាន់មានទេ ព្រោះគោលការណ៍មានព្រះសង្ឃតែមួយ បក្សគត់ ។

Documentation Center of Cambodia
BAC/52

The interview with chief monk of Kampot province, Venerable Em Phoeung , 67, staying in Chum Kreal village, Chum Kreal sub-district, Kampot district, Kampot province.
Date: Jan 14th, 2005
By: Ian Harris

Q: Could you tell me your name?
A: I am Em Phoeung, chief monk of Kampot province.
Q: How old are you?
A: I am 67.
Q: What is the name of this pagoda?
A: Chum Kreal pagoda, Chum Kreal sub-district, Kampot district, Kampot province.
Q: When did you first become the chief monk of province?
A: I was responsible for all monks in this province in 1981.
Q: Were you ordained in this pagoda?
A: I was ordained in Ounalaom pagoda in Phnom Penh.
Q: When was it?
A: In 1981.
Q: Do you know what happened in this pagoda in Pol Pot time?
A: Salt workers were staying.
Q: Who was Chao Athikar before 1975?
A: Ke Sin.
Q: Are there any photograph of him here?
A: Yes, there are in dinning hall.
Q: When were monks first disrobed in this pagoda?
A: There were no monks in 1976.
Q: Are there any monks living now who were living here before 1976?
A: No one.
Q: So what happened to the monks who were living here before 1976?
A: All died.
Q: What happened to the buildings, were they destroyed or remained?
A: No building remained just only this monk's dwelling place.
Q: We heard that in other region of Kampot that monks were joined together to form a monk unit to fight. Do you know anything about this story?
A: I never heard, they defrocked all. But there were in districts. They moved the monks from the provincial town to the districts; there was a security chief arranged this.
Q: Have you ever heard of any monks who survived in robe in Pol Pot time?
A: I don't know. I want to tell you that in Cambodia no one could hide and wear robe. I myself left Phnom Penh in 1975 then he disrobed me soon after I arrived. They had meeting with us and gave us a set of clothes, shoes and cotton scarf. They said to do what they told.
Q: What did they say in the meeting?
A: They said no monk, no one free; every one had to work.

A: He greeted "he was happy that the liberated army saved the country".
Q: Why did they kept those 20 monks? Because they were connected with Lon Nol regime.
A: I don't know but I think they used them as shield.
Q: When did you reordain?
A: I reordained in 1980.
Q: After you were disrobed, did the Khmer Rouge try to force you to get married?
A: They forced me but I refused.
Q: Were they angry?
A: The people in that villages have known me well since I was young. First, they told those cadres that "do not treat him badly because we know him since he was young". Second, it was my luck, they arranged me to marry but I told them "I should not have wife because we have rice, hospital are belonged to Angkar so that we don't have any difficulty. I needn't wife because I have no time to care her as I worked every day". Then they never interrupted me, they said I am right.
Q: Who was your Oppachhea?
A: I was ordained in Takeo in 1980.
Q: What is his name?
A: Chan Sang. In 1981, I was reordained in Ounalaom.
Q: Why were two ordination?
A: Because we listened the principle of the Front for raising the religion so who wanted to become monk entered monk hood in 1980. There were lots of monks at that time so the National Front for Salvation managed in good order by releasing constitution and reordained monks in Phnom Penh.
Q: Who could be reordained?
A: For who are over 50 and former monks.
Q: Who was the Opphachhea?
A: Supreme patriarch Tep Vong.
Q: How many monks were reordained?
A: From all the provinces.
Q: How many?
A: There were many. There were 7 or 3 from each province.
Q: When did you become the Mekong of this province?
A: In 1981, I was called chief monks. We called supreme patriarch as the chief monk of the center. Then in 1993, I was nominated as Mekon Khet.
Q: Has this pagoda always been the pagoda of Mekon before 1975?
A: It is not like that, it depends on. I like staying here since 1981. In Lon Nol time, Keo Sine was staying here. In 1975, Khmer Rouge killed him.
Q: Do you know the detail of his death?
A: I don't know even if people but we know KR killed him.
Q: After 1979 in this province, what happened to Thomayuth pagoda?
A: After 1979, there was only one kind of monk.
Q: But now are there many Thomayuth pagodas?
A: There are 8 pagodas. Thomayuth happened after the king entered the country.
Q: Thank you very much for your spending time with me.